

HILDEGARDA Z BINGENU

„Bůh stvořil živly světa, a ony jsou obsaženy v člověku a člověk jejich prostřednictvím působí. Jsou to oheň, vzduch, voda a země. Tyto čtyři základní elementy jsou tak těsně propojeny a svázány, že žádný z nich nemůže být sám o sobě. A proto drží tak pevně při sobě, že je můžeme nazývat základními stavebními kameny kosmu.“ (CC 2, 37)

„Jak jsem již mnohokrát vylíčila, jsou živly pojítkem lidského těla a stejně tak drží pohromadě celý svět. Jejich rozmištnění a funkce udržují lidské tělo neustále v činnosti, podobně jako jsou živly rozšířeny ve světě a působí v něm. V člověku je oheň, vzduch, voda a země, a z těch se též skládá. Z ohně má tělesnou teplotu, ze vzduchu dech, z vody krev a ze země tělo (svaly a kostní hmotu). Ohni vděčí za zrak, vzduchu za sluch, vodě za schopnost pohybu a zemi za chuť.“

„Jestliže elementy správně plní svůj úkol, takže teplo, tání a déšť se řádně dostaví a dodrží svůj čas a míru, aby zemi a její plody udržely ve zdraví a ty pak přinesly dobrou ženi, svět dobře prospívá. Kdyby ale spadly na zemi všechny náraz, s prudkostí a ne ve svou dobu, veškerý rád země by zprětrhaly a ona by onemocněla:

Vyhnáním z ráje ztratil člověk schopnost prožívat nezkalenou radost z krásy a dobra. Ve chvíli pádu se zlo vplížilo do jeho těla a rozpustilo křišťálově čirý žlučový kámen, který původně zářil a sloužil k poznávání Boha. Od té chvíle žluč přetéká a otravuje krev, takže se člověk snadno nechá strhnout vášněmi: smutkem, hněvem, vztekem, frustrací, zlobou a soužením. Adam věděl dobré, ale činil zlé, a proto propadl do konfliktů, které jsou základem nemocí. V takových situacích si člověk vzpomíná na svůj původ a v bázni boží nachází ochranu před zlem. Z poznávání dobra a zla, a také z náhledu, že jsi člověk, který se Bohu zodpovídá, pramení veliká síla k vyhybání se zlu a konání dobra! (Scivias III, 10. vize)

„Neboť Adam znal dobré, ale požitím jablka činil zlé, povstala v něm následkem tohoto přestupku melanche (černá žluč), která by bez dáblského svodu v člověku vůbec nebyla.

Z této melanche vzniká smutek a zoufalství, které Adam poznal po svém přestupku. Ve chvíli, kdy Adam přestoupil Boží přikázání, nahromadila se v jeho krvi látka melanche, stejně jako zmizí světlo, když se zhasne jeho zdroj... Tak se stalo Adamovi. Neboť když v něm pohasl lesk, srazila se černá žluč v jeho krvi a vyvinulo se z ní trápení a zoufalství. Dábel jí v Adamovi při jeho pádu nakupil tolik, že může z člověka učinit pochybovače a nevěrce. Protože takový už je člověk, že nemůže přesáhnout své hranice, bojí se Boha, je smutný a z toho smutku často propadá zoufalství a přestává věřit, že ho Bůh ochrání.

Protože člověk je stvořen k obrazu Božímu, nemůže jinak, než se Boha bát... Protože člověk se bojí Boha více než dábla, vkládá v Boha svou naději, takže se dábel nemůže člověka zmocnit. Černou žlučí se ale dáblská našeptávání v člověku přece rozmohou, rozesmutní ho a přivedou k zoufalství, takže se mnozí lidé zoufalstvím udusí a zničí se;

„Kde však duše v člověku pro sebe nebo pro své tělo vycítí něco škodlivého, stáhne se srdce, játra a cévy (vysoký krevní tlak, vrátníční tlak!). Okolo srdce přitom vzniká něco jako mlha a zatemní srdce tak, že je člověku smutno. A po smutku se vzvedne hněv. Když totiž člověk vidí nebo se dozví něco, co jeho smutek způsobuje, oblak smutku, který zahalil jeho srdce, vytváří ve všech šťávách souvisejících se žlučí teplý dým (plyn) a způsobí, že žlučí je přebytek. A tak z kyseliny žlučové (hořkosti žluči) vzniká tichý hněv. Pokud člověk nepřipustí, aby u něho došlo k výbuchu hněvu, nýbrž v tichosti se s tím vyrovná, žluč se opět uklidní. Pokud ale hněv nepoleví, zachvátí onen plyn černou žluč, podráždí ji, a ta vyšle oblak černé mlhy. Ten se stáhne do žluči a vypudí z ní mimořádně hořký plyn (žlučově barvivo).

Ten pak stoupá k mozku a působí pomatenost, pak zase klesá do břicha a oťrášá vnitřnostmi a cévami, až člověk ztrácí sebevládu. Jedná jako smyslů zbavený a záchvat hněvu propuká... A tím hněvem člověk často upadá do těžkých nemocí, protože kyselina žlučová a černá žluč jsou v člověku často původci nemocí.“ (CC 146, 4)

Hildegarda vyzývá, aby takto postižený člověk nesetrvával ve své trudnomyslnosti, neboť člověk je od přírody dobrý. Záleží jen na něm, jestli si zvolí špatnou cestu a žije beze smyslu a rozumu, jak se mu zachce.

„Sedí tu nahý jako malomocný, izolován od zdravých, zbaven všech kladných hodnot a bez radosti a naděje ve spásu. Ani se kvůli tomu nazačervená.“ (Vita Mer. II, 57, 58)

Jestliže nemá ze smutku povstat hněv, je třeba, aby se člověk melancholie mistrně zbavil. Hildegarda k tomu účelu doporučuje celou řadu léků, které člověka mohou rozradostnit, neboť dokážou neutralizovat přebytečnou černou žluč. Pro Hildegardu má tutou vlastnost všechno, co je zdravé, krásné, živé, a tudíž spásné, ať je to vůně růže, dobré jídlo, drahokam (např. chalcedon) nebo suché víno (viz níže).

„V takovém člověku, ve kterém má žluč větší sílu než černá žluč, se hněv snáze spoutá. Jestliže je však černá žluč mocnější než žluč, je člověk k hněvu náchylnější a častěji mu propadá. Tak jako z dobrého vína vzniká silný ocet, tak také z dobrých a chutných jídel kyseliny žlučové přibývá, a vlivem špatných šťáv jí ubývá. Hmotnosti černé žluči požíváním dobrých a chutných jídel naopak ubývá. Požíváním špatných, hořce chutnajících, nečistých či špatně připravených jídel a působením různých škodlivých šťáv při těžkých chorobách stoupá koncentrace černé žluči.“ (CC 146, 29)

„Slzy tryskající ze smutku stoupají jako hořký dým k očím, vysušují člověku krev a způsobují vyhublost masa a zatemnění očí. Škodí člověku stejně jako pokažené pokrmy. Slzy tryskající z radosti jsou oproti tomu mírného charakteru. Jestliže si duše přes všechna protiventství neustále připomíná, že je Božského původu a že je na tomto světě pouhým poutníkem, a jestliže její trápení v ní souhlasí s dobrem, takže ve svatých skutecích tvoří jednotu, potom za vzdechů radosti a dobroty vysílá k očím jemné slzy a vypouští je jako milostivý pramen. Takové slzy v žádném případě neszkodí srdci, nevysušují krev a masa po nich neubývá a také nedochází k žádným očním poruchám.“ (CC 147, 23)

„Jestliže vědomí lidské duše nezaznamená v člověku nic smutného, škodlivého a špatného, otevře se srdce toho člověka k radosti, stejně jako se květy otevírají slunečnímu svitu.“ (CC 149, 12)

„Před pádem znal Adam andělský zpěv a všechny druhy hudby a měl krásný hlas, znějící jako zvuk monochordu (Vox monocordi). Ve chvíli pádu se ale had lstí vplížil do morku jeho kostí a do stehů jako nějaký vítr, který v člověku vězí do dneška. Tento vítr způsobuje tučnost sleziny, a tím v člověku vyvolává nevázané veselí, hlasitý smích a hrubý chechtot.“ (CC 148, 28)

Služebníku Boží, ty, který vynikáš ve službě Kristově, neobávej se tíhy, která tě děsí ve snu.

Vzniká v tobě vlivem krevních tekutin rozčerených melancholickým temperamentem. To proto je tvůj spánek zatížen břemenem. Však vidění ve tvých snech bývají často lživá, neboť onen starý podvodník, i když neubližuje tvým smyslům, svým klamem tě takto obtěžuje ...

Vždy večer polož dlaň svou na srdce

a čti si slovo Boží „Na počátku bylo Slovo“

se zbožnými úmysly. Poté pak vyslov tato slova:

„Bože všemohoucí ... zbav mne tohoto mučivého neklidu a ochraňuj mne před všemi nástrahami zlých duchů.“

Dopis muži trpícímu nočními mýrami